

ӨЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ФИЗИКА-ТЕХНИКАЛЫҚ ФАКУЛЬТЕТІ

Теориялық және ядролық физика кафедрасы

ПӘННІҢ ОҚУ-ӘДІСТЕМЕЛІК КЕШЕНІ

«Атомдық реакторлар және ядролық энергетика»

Мамандық «5В060500-Ядролық физика»

Оқу бағдарламасы «Ядролық физика»

Курс – 5
Семестр – 9
Кредит саны – 3

Алматы 2019 ж.

ПОӘК дайындаған ф.м.-ғ.к., профессор Ә.Х.Әбдішев

«Ядролық физика» мамандығы бойынша оқу жоспары негізінде құрастырылды.

Теориялық және ядролық физика кафедрасының мәжілісінде қаралып ұсынылды.

« »   2019 ж., хаттама №

Кафедра меңгерушісі

(қолы)

М.Е. Абишев

Факультеттің әдістемелік (біоро) кеңесінде ұсынылды.

«19» 06 2019 ж., хаттама № 15

Төрағасы (Төрайымы)

(қолы)

А.Т. Габдулшина

«5B060500-Ядролық физика» мамандығына арналған «Атомдық реакторлар және ядролық энергетика» пәні бойынша

**Силлабус
Күзгі семестр 2019-2020 оқу жылы**

Курс туралы академиялық ақпарат

Пән коды	Пән атауы	Түрі	Аптасына сағат саны			Кредит саны	ECTS
			Лек	Практ	Зертх.		
B220	«Атомдық реакторлар және ядролық энергетика»	БК	1	0	2	3	5
Дәріскер	Әбілдаев Ә.Х., профессор		Офис-сағаттар		Кесте бойынша Дүйсенбі 14:00-15:50 302		
e-mail	E-mail: Abildayev.adilkhan@gmail.com						
Телефоны	Телефон: 377-34-14		Дәрісхана				
Ассистент	Әбілдаев Ә.Х., профессор		Офис-сағаттар		Кесте бойынша		
e-mail	E-mail: Abildayev.adilkhan@gmail.com						
Телефоны	Телефон: 377-34-14		Аудитория		Жұма 17:00-18:50 327		

<p>Курстың академиялық презентациясы</p>	<p>Оқу курсының түрі теориялық, практикалық, базалық. «Атомдық реакторлар және ядролық энергетикасы» пәні «5B060500-Ядролық физика» мамандығы бойынша оқу бағдарламасындағы жалпы білім беру модуліндегі міндетті курс болып табылады.</p> <p>Курстың мақсаты: физиканың негізгі бөлімдерін бақылаудың, практикалық тәжірибенің және эксперименттің жалпыламасы ретінде көрсету; Атомдық реакторлар және ядролық энергетикасы тәжірибелік әдістерін үйрету.</p> <p>Студенттерге пән бойынша тереңдетілген және нақты білім беру, физикалық есептерді шешу үшін қолданатын негізгі математикалық тәсілдердің нақты түсінігін қалыптастыру; студенттердің алған білімдерін заманауи физика есептерін құру және шешу тәсілдерін үйрету.</p> <p>Атомдық реакторлар және ядролық энергетикасы пәнін оқу нәтижесінде студенттер қабілетті болуы тиіс:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ядролық физиканың негізгі заңдары мен жекелеген нақты есептердің дұрыс арақатынасын тауып, оларды физиканы және физикаға шектес ғылымның басқа салаларының есептеулерін шешуге пайдалануды; 2) Атомдық реакторлар және ядролық энергетикасы негізгі аспаптарда жұмыс жасауы, физикалық тәжірибелерді қоюды және оны шешуді; 3) ядролық энергетика физикасы принциптері мен заңдарын өзінің мамандығының мәселелерін шешу үшін пайдалануды түсінуге. 4) негізгі түсініктерді, заңдар және физиканың заңдылықтарын талдауға;
--	--

	<p>5) мәселені тұжырымдауды, физика есептерін шығаруды, кәсіптік есептерді шешудің физикалық тәсілдерін қолдануға;</p> <p>6) білімді тәжірибеде және зерттеу жұмыстарында пайдалана білу қабілеттілігі;</p> <p>7) кәсіби қызметтерге, ғылыми зерттеулерге сәйкесінше қазіргі заманғы құралдарды пайдалану қабілеттілігі;</p> <p>8) midterm exam, зертханалық сабақтарда алынған нәтижені бағалау және түсіндіру, жинақтау;</p> <p>9) студенттің өзіндік жұмыстарын жазуда (СӨЖ) нәтижелеріне талдау жасау, оларды презентация, пікір, ғылыми шолу және т.б. түрінде жинақтау;</p> <p>10) топта сындарлы оқуға, әлеуметтік өзара әрекеттестікке және ынтымақтастыққа;</p> <p>- сынды қабылдау және сынау;</p> <p>- топта жұмыс істеу;</p> <p>11) жеке оқу траекториясын жүзеге асыруда тыңдалған курстың рөлін сезіну.</p> <p>12) өз жетістіктеріне объективті баға беру рефлексиясына қабілеті болуы қажет; жаңа құзіреттілікті қалыптастыру қажеттілігін сезіну; одан әрі тұлғалық және кәсіби дамуы және т.б. бағыттарын анықтау.</p>
Пререквизиттері	Ядролық физика, элементар бөлшектер физикасы, атомдық физика, тәрізді курстарынан университет бағдарламасының ауқымында жеткілікті білімдері болуы шарт.
Постреквизиттері	Нейтрондық физика, Ядролық реакторлар физикасы
Әдебиеттер және ресурстар	<p>Негізгі әдебиеттер, сонымен қатар электрондық нұсқалары бар (интернет-ресурстар)</p> <p>1. Н.Б. Кадыров. Ядролық физика негіздері. Алматы, Қазақ университеті, 2014.</p> <p>2. К.Б. Жұманов. Атомдық физика негіздері. Алматы, Қазақ университеті, 2010.</p> <p>3. Савельев И.В. Курс общей физики. 1, 2, 3, 4, 5 том. М.: Наука. Главная редакция физико-математической литературы. 2004.</p> <p>4. С.Э. Фриш, А.В. Тиморева. Жалпы физика курсы. 1,2 том. Алматы, Мектеп, 1981.</p> <p>5. Савельев И.В. Жалпы физика курсы. 1, 2 том. -Алматы, Мектеп, 1982, (аударма).</p> <p>6. Әбілдаев Ә.Х. Физика. Алматы, Қазақ Университеті, 2011.</p> <p>7. В.С. Волькенштейн. Жалпы физика курсының есептер жинағы. Алматы, Мектеп, 1999.</p> <p>8. Батырбеков Г.А., Маханов У.М. С истемный сопоставительный анализ проектов современных атомных электростанций с ядерными реакторами типа PWR и ВВЭР и ядерных топливных циклов разных стран препринт №32. Алматы, 2006.</p> <p>9. Әбілдаев Ә.Х. Электродинамика негіздері. Алматы «Рауан»1994ж</p>
Университеттің моральды-этикалық құндылықтары	<p>Академиялық тәртіп (мінез-құлық) ережесі:</p> <p>Сабақтарға міндетті қатысу, кешігуге жол бермеу. Оқытушыға ескертусіз сабаққа келмей қалу немесе кешігу 0 баллмен бағаланады.</p> <p>Тапсырмалардың, жобалардың, емтихандардың (СӨЖ, аралық, бақылау, зертханалық, жобалық және т.б. бойынша) орындау және өткізу мерзімін</p>

<p>контекстіндегі академиялық саясат</p>	<p>сақтау міндетті. Өткізу мерзімі бұзылған жағдайда орындалған тапсырма айып баллын шегере отырып бағаланады.</p> <p>Академиялық құндылықтар: Академиялық адалдық және тұтастық: барлық тапсырмаларды орындаудағы дербестік; плагиатқа, алдауға, шпаргалкаларды қолдануға, білімді бақылаудың барлық сатысында көшіруге, оқытушыны алдауға және оған құрметсіз қарауға жол бермеу. (ҚазҰУ студентінің ар-намыс кодексі).</p> <p>Кафедра менгерушісі abishevme@mail.ru (727)377-34-14 Лектор Abildayev.adilkhan@gmail.com Ассистент Abildayev.adilkhan@gmail.com</p>												
<p>Бағалау және аттестациялау саясаты</p>	<p>Критериалды бағалау: дескриптерге (аралық бақылау мен емтихандарда құзыреттіліктің қалыптасуын тексеруге) қатысты оқытудың нәтижелерін бағалау</p> <p>Суммативті бағалау: Қорытынды бағалауды есептеу формуласы: Пән бойынша қорытынды баға=(АБ1+АБ(мидтерм)+АБ2)/3*0.6+0.4ҚБ АБ1, АБ(мидтерм), АБ2 – аралық бақылау, ҚБ – қорытынды бақылау. Төменде бағалар пайызбен келтірілген</p> <table border="0"> <tr> <td>95-100%: A,</td> <td>90-94%: A-</td> <td></td> </tr> <tr> <td>85-89%: B+,</td> <td>80-84%: B,</td> <td>75-79%: B-</td> </tr> <tr> <td>70-74%: C+,</td> <td>65-69%: C,</td> <td>60-64%: C-</td> </tr> <tr> <td>55-59%: D+,</td> <td>50-54%: D-,</td> <td>0-49%: F</td> </tr> </table>	95-100%: A,	90-94%: A-		85-89%: B+,	80-84%: B,	75-79%: B-	70-74%: C+,	65-69%: C,	60-64%: C-	55-59%: D+,	50-54%: D-,	0-49%: F
95-100%: A,	90-94%: A-												
85-89%: B+,	80-84%: B,	75-79%: B-											
70-74%: C+,	65-69%: C,	60-64%: C-											
55-59%: D+,	50-54%: D-,	0-49%: F											

Оқу курсы мазмұнын жүзеге асыру күнтізбесі:

Апат / күні	Тақырып атауы (дәріс, практикалық сабақ, СӨЖ, СОБЖ)	Сағат саны	Максималды балл
1	2	3	4
1	1 дәріс. Пәннің мақсаты мен міндеттері туралы жалпы түсінік. Ядролық реакторлардың тарихи даму жоспары.	1	
	1 Лабораториялық сабақ. Жану реакциясы. Атом аралық байланыс энергиясын есептеу.	2	10
2	2 дәріс. Ядролық реактордың жұмысына негіз болатын физикалық процесстерге шолу	1	
	2 Лабораториялық сабақ. Ионизациялық потенциал атомдардың шығару спектрі.	2	10
3	3 дәріс. Энергияның сақталу заңы. Молекулааралық, байланыс энергиясы молекула құрамындағы атомдар арасындағы байланыс бос потенциал, экзотермиялық, эндотермиялық химиялық реакция кезінде бөлініп шығатын энергия мөлшерін бағалау.	1	
	3 Лабораториялық сабақ. Нуклондар арасындағы байланыс энергиясы. Массалар ақауы.	2	10
	№1 СӨЖ: Паули принципі. Электрондық кабаттар мен кабыршықтар атты тақырыпқа презентация жасау (ауызша).	1	20
4	4 дәріс. Атом құрамына кіретін байланған бөлшектердің кванттық күйлері энергетикалық деңгейлері. Фермиондар мен бозондар туралы түсінік. Электрондардың энергетикалық деңгейлері.	1	
	4 Лабораториялық сабақ. Нейтронның серпімді шашырауы. Баяулау ұзындығы, диффузия ұзындығын есептеу.	2	20
5	5 дәріс. Атом ядросындағы нуклондардың өзара байланыс энергиясы. Потенциалдың энергиясы. Ауыр ядролардың кенеттен бөлінуі.	1	
	5 Лабораториялық сабақ. Кешіккен нейтрондардың көбею коэффициентіне әсерін есептеп бағалау.	2	10
	№2 СӨЖ: Ионизация, фотоэффект, шығару спектрі, энергия шамасы атты тақырыпқа презентация жасау (ауызша).	1	20
	АРАЛЫҚ БАҚЫЛАУ 1.		30+30+40=100
6	6 дәріс. Кенеттен бөліну процесінің көлденең қимасы. Бөлінумен таласа жүретін процесстердің көлденең қимасы.	1	
	6 Лабораториялық сабақ. Жарықшақтардың атаомдық салмағына тәуелді таралуын	2	10

	есептеу.		
7	7 дәріс. Нейтрон. Нейтронның күшті әсерге түсу ықтималдығы.	1	
	7 Лабораториялық сабақ. Реактивтік қор. Белсенді аймақтың «улану уақытын есептеу».	1	
	№3 СӨЖ: Нейтронның ядроға қамтылуының көлденең кимасы. Нейтронның жұтылуы атты тақырыпқа презентация жасау (ауызша).	2	10
	8 дәріс. Уран-235 изотопының нейтронды қамту нәтижесінде бөлінуі.	1	25
	8 Лабораториялық сабақ. Нейтрондардың серпімсіз шашырауындағы бөгеттік процесс.	1	
	9 дәріс. Нейтронның серпімді шашырауы. Баяулатқыш орта. Баяулау ұзындығы. Диформация ұзындығы, термаландыру процесі.	2	10
	9 Лабораториялық сабақ. Белсенді аймақ. Гомогенді, гетерогенді белсенді аймақтар.	1	
	№4 СӨЖ. Баяулатқыш орта. Баяулау ұзындығы атты тақырыпқа презентация жасау(ауызша).	1	25
10	10 дәріс. Белсендендіру энергиясы. Мұранды ядро. Тізбекті реакция. Сындық көлем, сындық көбею масса.	1	
	10 Лабораториялық сабақ. Ядролық отын өндірісі. Ядролық отын циклі (ЯОЦ).	1	10
	АРАЛЫҚ БАҚЫЛАУ (Midterm)		30+30+40=100
11	11 дәріс. Кешіккен нейтрондар. Ядролық реактордың бірқалыпты жұмысын қамтамасыз етудегі кешіккен нейтрондардың атқаратын қызметі.	1	
	11 Лабораториялық сабақ. Ядролық реакторды жобалық қуатқа шығару процесінің физикалық негіздері.	2	10
	№5 СӨЖ: Сындық көлем, сындық көбею масса атты тақырыпқа реферат өткізу (ауызша).	1	15
12	12 дәріс. Жарықшақтар. Жарықшақтар массасының асимметриялылығы.	1	
	12 Лабораториялық сабақ. Ядролық реакторды жобалық қуатқа шығару процесінің физикалық негіздері.	2	10
13	13 дәріс. Белсенді аймақтың «улануы». Реакторды сөндіру, қайтадан іске қосу кезінде «улануды» ескеру	1	
	13 Лабораториялық сабақ. Сындық көлем мен сындық массаны қамтамасыз ету процесінің физикалық негіздері.	2	10
	№6 СӨЖ: Жану реакциясы. Атом аралық байланыс энергиясын есептеу (ауызша).	1	15

14	14 дәріс. Ядролық реактордың түрлері. Классификациялық параметрлер.	1	
	14 Лабораториялық сабақ. Классификациялық параметрлердің қолданылуы.	2	10
15	15 дәріс. Ядролық отанды реакторда қайта өндіру көрсеткіші реакторлар, бридлерлер қайта өндіру коэффициенті.	1	
		2	10
	15 Лабораториялық сабақ. Ядролық отанды реакторда қайта өндіру әдістері.	1	20
	№7 СОЖ: Нейтронның серпінді шағырауы. Барулау ұзындығы, диффузия ұзындығын есептеу (ауығына).		30+30+40=100
АРАЛЫҚ БАҚЫЛАУ 2			100
Емтихан			100
Барлығы			100

Дәріскер, ТЯФК профессоры

Лабораториялық жұмыс жүргізушілері

Теориялық және ядролық физика кафедрасының меңгерушісі

Факультеттің әдістемелік бюро төрайымы

Obil

Ә.Х. Әбілдаев

Ә.Х. Әбілдаев

Abishev

М.Е. Абишев

А.Т. Габдуллина